

De Erauf

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 25 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 30 Mei 1909. No. 1639.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Het dragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f -.10. Abonnementen worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f -.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f -.15 per regel.

„Diezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn“.

(PINKSTEREN).

Diezelfde Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. Rom. 8: 16.

Ook Pinksteren brengt de heugenis van een hoogheerlijk wonder. Alle Christelijke vierdagen herdenken een wonderbaar daad Gods. Er is geen feestgetij in het Heiligdom of het vertelt van de „daad onzes Gods.“ In dat wonder zelf ligt wat 't hart blijstem. Een hand omklemt ons. Het leven der wereld drukt en benaauwt. En eerst als onze God nu intreedt, en dien band breekt, en in deze zondige wereld verlossing inbrengt, inbrengt door een wonder werk zijner almachtigheid, ademt het hart vrij en blij op, en is er onder wie God vreezen jubel. Op het Kerstfeest het wonder van het Heilig Kind geboren uit de maagd Maria. Op Paascheest, het wonder van de verrijzenis van Immanuel uit den dood. Met Hemelvaart het wonder opvaren in onze menselijke natuur van den Koning tot zijn troon. En op Pinksteren het wonder van de uitstorting van den Heiligen Geest. Juist daarom vierden onze vaderen den Goeden Vrijdag niet. Bij het Kruis voegt een *Stabat mater dolorosa*. Bij het Kruis is geen wonder. Hoe zoudt ge het sterven van uw Heiland vieren kunnen? Maar in Pinksteren is het wonder. Pinksteren is niet de bekeerling van de toegebrachten. Het Pinksterwonder ligt in de uitstorting van den Heiligen Geest in het mystieke Lichaam van Christus. En vandaar op Pinksteren ons hooggetij, het dankend en aanbiddend herdenken van de wonderdaad Gods.

En toch, niet voor alle wonderdaad Gods is aller hart even ontvankelijk. Bethlehem's heugenis is het rijkt en voor allen grijpbaar. Reeds bij het Paaschewonder is de kring van wie het vat, kleiner. De Hemel vaart wordt door nog minderen verstaan. Maar 't kleinste is de groep van wie God zoo vreezen, dat ze voelen en meedoorleven wat Pinksteren voor Gods Kerk is. Het tastbare en voorstelbare is bij Bethlehem het overvloedigst, bij ons Pinksteren tot de kleinste afmetingen ingekrompen. Vandaar de poging, om het Pinksterwonder in een bekeeringswonder om te zetten. Maar juist dan is het Pinksterwonder weg. Dan toch is het telkens Pinkster, zoo dikwijls er een *Revelé* komt en weer breede groepen tot bekeerling doorbreken. Dit maakt men er dan ook van, een gewoon verschijnsel, dat telkens weerkeert, en niet meer een geheel eenige gebeurtenis in de geschiedenis van 't Godsrijk.

En dit juist verstoort den gang der Openbaring. In den gang der Openbaring brengt elke wonderdaad Gods ons een schrede verder naar het doel, is elk feit dat om herdenking vraagt, een schrede verder op den weg des heils. En daarom kan hier geen herhaling zijn. Wat ge op uw feestdagen herdenkt, kwam slechts eens en kon slechts eenmaal komen. Slechts eenmaal kon de Christus geboren worden, slechts eenmaal kon hij uit de dooden opstaan, slechts eenmaal kon hij opvaren ten hemel, en zoo ook slechts eenmaal kan hij den Heiligen Geest in zijn Kerk uitstorten. En daarom kan er slechts één Pinksteren zijn, omdat slechts eenmaal de Heilige Geest kon worden uitgestort. En dat doorlichte feit doordenken we, doorleven we, vieren we. Als iets dat zich nooit kan herhalen, dat zich niet moet herhalen, maar als een geheel eenig feit, dat naverkt tot op dezen dag, waar men zelf den invloed van ondergaat, en waarvan we de natrilling voelen tintelen in ons eigen hart. Een Bethlehem, maar het Kindeke van Bethlehem nu nog de Immanuel in ons zielsleven. Eenmaal het graf geopend en de Christus verzeen, maar het leven dat toen uit den dood kwam, nalevend in ons eigen binnenste. Eenmaal Christus ten hemel gevaren, maar nu nog levend om voor ons te bidden. En zoo ook eenmaal de Heilige Geest uitgestort, maar dan ook die Heilige Geest nooit meer uit Christus Kerk weggegaan, bij ons blijvend en nog altoos de Trooster van Gods kinderen. Alle methodistisch geroep om een tweede Pinksteren, en om een derde Pinksteren, en een altoos nieuw Pinksteren dringt het eigenlijke Pinksterwonder terug, stelt het voor alsof de Heilige Geest weer van ons week, en nu gedurig opnieuw tot ons moet afhalen. Al te gader voorstellingen, vlak in strijd met Jesus' stellige uitspraak, dat hij straks zijn Heiligen Geest uitstort, en „dat die Geest bij ons blijft wonen tot in der eeuwigheid.“ (Joh. 14: 16) Voorzeker, bekeerlingen

komen gedurig opnieuw voor. Zelfs kunnen er tijden zijn, dat die bekeerlingen tegelijk bij geheele groepen doorbreken. Wie zou loochenen, dat er ook *Revelés* kunnen zijn? Wie zou niet zelf daartoe opwekken? Maar als zulke bekeerlingen weer aan de orde van den dag zijn, dan zijn dit altoos weer nieuwe vruchten van het één Pinksterwonder in Jeruzalem's opperzaal, en niet herhalingen van wat toen is geschied. Er is maar één Pinksteren. Toen is de boom geplant. En wat sinds in een verloop van eeuwen is geschied, was niet, dat er telkens een nieuwe boom werd geseit, maar dat de wonderde plantingen van het Pinksterwonder te Jeruzalem, nogmaals een loot aan haar stengel uitschoot. De vrucht is telkens nieuw, maar alle nieuwe vrucht rijpt aan den ouden stam, en die oude stam is slechts eens geplant, geplant door een wonderdaad Gods, en die wonderdaad Gods was de uitstorting van den Heiligen Geest in de gemeente van Christus op deze aarde.

Meer nog dan Bethlehem of het geopend graf plaatst Pinksteren ons daardoor voor het mysterie. Voor een mysterie, omdat God zelf het mysterie is, en Pinksteren God den Heiligen Geest doet indalen in het menschelek hart. Het mysterie van Vader, Zoon en Heiligen Geest is zoo ondoorgrondelijk, en toch eerst door het wonder van Pinksteren wordt onze gemeenschap met Gods heilige Drie-eenheid volmondig. Onderwijst het Woord u van God den Vader en onze Schepping, dan doortintelt u een gevoel van Gods Almachtigheid die u schiep, u in stand hield, en nu werkt in elken druppel van uw bloed, u elke zenuw die gevoelig is in trilt, ja, in elke gave, in elk talent dat u sieren mag; maar het blijft alles een God buiten u, die van buiten af op u werkt. Onderwijst u de Schrift van God den Zoon en onze Verlossing, dan komt bij Bethlehem uw God wel tot ons menschelek geslacht, neemt onze menscheleke natuur aan, en nadert ons in zijn heiligheid om van onze onheiligheid ons te verlossen; maar de Redder vaart weer op, en terwijl hij hier beneden looft en totjubelt de Verlossing die hij aanbracht, is hij daarboven, en bidt giet al Gods volk: Kom weer, Heere Jesus, ja kom haastelijk. Maar als datzelfde Woord u onderwijst van God den Heiligen Geest en onze Heiligmaking, dan is het niet meer buiten u, maar in u. Het is dan niet meer de Almachtigheid die u schiep en in stand houdt, niet meer de genade die u uitredt en verlost, maar het is God zelf die indaalt tot in 't hart der menschen. God zelf die als de Heilige Geest getuigt met onzen geest, dat we Gods kinderen zijn. Met Pinksteren is de breuk weg, en de afstand weg. Het is niet meer een God van verre en ook niet enkel een God van nabij, maar een God die in uw eigen vleeschen indringt, en in u bidt met onuitsprekelijke verzuchtingen Pinksteren is de herstelde eenheid tussen God en mensch. God Drie-eenig terugkeert in wie zondaar was, maar nu geen zondaar meer is. Niet meer de genade, maar het kinderschap spreekt hier. Lieve kinderen Gods te zijn geworden, en dit te weten, te oekennen, te gevoelen en er zalig in te zijn, omdat nu alle afstand is te niet gedaan dat is de uitstorting van den Heiligen Geest in een iegelijk die in Christus is ingeliefd en een kind van God is geworden.

Wat geest is verstaan we niet. Alle geest is onzienlijk. Maar dit weten we, dat ook in den mensch de geest de grondslag is van zijn aanzijn. Alle gaven en talenten, alle krachten en vermogens zijn slechts de organen en de instrumenten waarin ons leven tot uitdaging komt; maar wat alleen deze gaven, deze organen, die instrumenten van ons wezen in werking zet, is de geest des menschen in ons. Die geest woont in het verborgene van ons wezen. Diep in den ondergrond van ons menschelek wezen werkt die menscheleke geest. Het is die geest die ons onderscheidt van alle andere creaturen. In die gave des menschen schuilt zijn hoogste voortreffelijkheid boven plant en dier. Het is die geest die ons tot mensch maakt. Wij zijn niet als de engelen enkel geest, maar geest belichaamd in een menscheleke ziel en een menscheleke verschijning. Doch al dat andere is de omkleeding, die geest is en blijft ons wezen, en uit dien geest is niet alles in ons opgebouwd. En zoo al het in ons menschelek wezen is, zoo is het in God zelf en in zijn schepping. God is geest. Niets dan geest, en heel de schepping is net kleed van zijn geestelijk bestaan. Daarin werkt de geest die van God en God is naar buiten; maar hoe luisterlijk die schepping ook uitkomt, het blijft altoos de geest die 't alles draagt, de geest Gods die in en van alles den verborgen grondslag vormt. Uit den geest komt 't alles op. Zandt hij zijn geest uit, zoo worden ze geschapen, neemt

Hij zijn geest weg, zoo keert 't alles tot het niet weer. En zoo als het in God is, zoo is het in ons menschen, want we zijn geschapen naar zijn beeld. Naar zijn geestelijken. In den engel is de geest, maar zonder omkleeding, zonder een uitstraling. Alleen wij menschen zijn naar Gods beeld geschapen. Als God zijn geest in den grond, en al wat in ons is, uit onzen geest opgekomen. En daarom kunnen wij alleen Gods kinderen zijn. Uit Hem geboren, uit Hem geteeld, en als kinderen Gods het beeld van onzen God vertoonend. Maar van God zijn Vader scheidt het kind nooit. Wel op aarde. Een kind uit vader en moeder geboren, wordt een eigen wezen, naast zijn ouders. Wat ook overgeërfd zij, het kind wordt zelfstandig persoon. Maar bij God is dit niet alzo. Hier blijft het kind één met zijn Vader en is het kind geen oogenblik buiten zijn Vader te denken.

Hieruit volgt dat de mensch, als kind van God, gegrond blijft in den geest van zijn Vader, en dat de geest van den Vader in den geest van het kind leven, spreken en zich openbaren moet. De geest van God moet zich in den geest van het kind, en alzo in zijn binnenste wezen, in zijn innerlijk aanzijn, in zijn ziel, in zijn hart, kenbaar maken, hem toespreken, in hem bidden, in hem kracht uitstorten, hem leiden en innerlijk verhoogen. God moet niet van verre blijven staan, maar gemeenschap met zijn kind in zijn eigen hart mogelijk maken. En dit nu is op den Pinksterdag geschied. Dit was het wonder. Dit de indaaling en de uitstorting van den Heiligen Geest in de gemeenschap van Gods kinderen, in de gemeenschap van alle ingeliefden in Christus. Dit nu is heel iets anders dan onze schepping, heel iets anders dan onze genadige verlossing. Het is God zelf die ons betuigen komt, dat we kinderen Gods zijn. Vandaar te belijden der Kerk van Gods Heilige Drie-eenheid. De God die ons schiep, en de God die ons verlost, is voor ons eenzelfde iets anders, dan de God die tot ons komt, in ons daalt, en met ons saam komt wonen in de binnenkamers van ons eigen hart. Zoo belijden we den Heiligen Geest. Niet als een kracht Gods, noch ook als een werking Gods, maar als God zelf, die in alle creaturen het beginsel zelf des levens is. Het beginsel des levens in alle schepsel, ook in de natuur, ook in plant en dier. Maar in alle andere creaturen is het niet de Heilige Geest. De Heilige Geest wordt dit eerst in het schepsel dat heiligheid tegenover zonde kan stellen, d. i. in den mensch. En waar nu God tot den mensch komt, niet als zondaar, maar als begenadigde en verlost, daar komt die Heilige Geest om het beeld Gods in ons te oekennen, te reinigen, te herstellen, en als dan eindelijk de zalige gemeenschap met den Drie-eenigen in ons hart opbloeit, dan is het God de Heilige Geest die ons als kinderen Gods onzen Vader die in de hemelen is, in ons eigen hart loet bekennen, minnen, ontvangen en aanbidden. Natuurlijk kon dit eerst, toen het werk der verlossing volbracht was, en onze Heiland verheerlijkt was op den troon. Maar toen kwam het dan ook. Hij voer op, ons den Heiligen Geest te zenden. Toen is die Heilige Geest in ons uitgestort. Toen is God de Heilige Geest in den tempel van het menschenhart ingevaren. Niet om er voor een tijd in te vernachten, maar om het hart van Gods kind nimmermeer te verlaten, en in ons te bidden met onuitsprekelijke verzuchtingen. Het Immanuel is God met ons. Maar op Pinksteren is de eenheid, die gemeenschap nog verder voortgezet en doorgezet. Met Pinksteren wordt niet niet maar God met ons, maar wordt niet God in ons. De Vader levende en werkende in zijn kind. God de Heilige Geest in den geest van zijn kind, in 's menschen geest, zijn tempel vindend, en in dien tempel van het menschenhart zich met zijn kind vereenigend.

Maar de enkele mensch staat daarbij niet op zichzelf. Er is niet een mensch, maar er is een menscheid. We vormen een geslacht, en niet de kaltheilige, die in de woestijn zich afsondert, maar de mensch die met menschen samenleeft, en als lid van de menscheid uitkomt, is waarlijk mensch. We zijn uit éénen bloede. In ééna vielen we allen saam. Door één Kruis zijn alle verlost. We vormen één lichaam. Een lichaam door de zonde verstoord en uiteengeslagen, maar in Christus hersteld, en nu onder hem als ons Hoofd, het nieuwe lichaam vormend der nieuwe menscheid, het herstelde menschelek geslacht; en dit nieuwe lichaam der menscheid is nu de gemeente van Christus, nu genomen niet naar haar uitwendigen, zichtbaren vorm, maar naar haar kern, in haar innerlijk geestelijk wezen, de gemeente der uitverkorenen, de verzame-

ling van Gods kinderen op aarde. En gelijk nu niet mensch naast mensch geschapen is, en er niet voor elk mensch een afzonderlijke Verlosser is verschenen, maar allen deelen in één lot, en allen saam door één zoendood verzoend zijn, zoo is het ook met het indalen van den Heiligen Geest. Er is niet een aparte uitstorting van den Heiligen Geest voor ieder kind van God op zich zelf, maar er is één uitstorting van den Heiligen Geest voor allen saam, voor heel het Lichaam, voor heel het herboren menschelek geslacht. En daarom is er maar één Pinksteren. Toen kwam het heilig vuur, dat nimmer meer kan worden uitgedoofd, en het zijn de vonken van dit heilig vuur, die uit de gemeenschap op den enkele overspatten, en zoo de enkele ziel heiligen. We worden niet elk apart zalig, maar als leden van het lichaam van Christus. Dat vuur steekt aan en spat over. En zoo is het in de gemeenschap met het Lichaam, dat de enkele leden begenadigd en gezaligd worden. Voor Pinksteren waren er wel ook onder het Oud Verbond ten leven toegebracht, maar dat was niet de herboren menscheid. Van die herboren menscheid vertoende Israël den vorm, maar niet het wezen. En dit is de geheel eenige betekenis van den Pinksterdag te Jeruzalem, dat toen de Heilige Geest niet in één menschenkind, maar in het Lichaam van Christus is uitgestort, en nu reeds sinds twintig eeuwen daarin woont, en van uit dien tempel zegen spreidt onder alle volken.

's Menschen geest is niet aangelegd op het isolement. Op elk terrein ook van het werelcheke leven zijn er geesten werkzaam, die den geest van den enkelen mensch beheerschen. Zoo spreken we van een geest des tijds, van den geest van een volk, van een geest van opstand, van een geest van barmhartigheid, en van allerlei geesten die hier zwakker, daar sterker opwaken, en den geest van den enkelen mensch beheerschen. Reeds aan wat men noemt de mode ziet men de ongekende kracht die van zulke geesten uitgaat. Ze geven in alles den toon aan, en schier ieder haast zich, om zulk een geest na te volgen, en stelt er prijs op te toonen, dat hij dezen geest gevat, verstaan heeft, volgt, dient en voortplant. We zijn geen eenlingen, maar deelgenooten van één groot, machtig, gemeenschappelijk leven, en wat men noemt de *Einigkeit*, die altoos iets op zich-zelf willen zijn, doeten hun zucht naar uitroddering door het verliezen van elken invloed. Onze persoonlijke geest is schier op elk punt in de draden van de webbe van den gemeenschappelijken geest gevangen. Wie zich dit anders inbeeldt, leeft buiten de werkelijkheid. Geesten heerschen over ons, en juist die gemeenschappelijke geest bindt ons saam en verhoogt onze kracht. We trekken niet elken eigen zegel, maar zijn aangespannen voor de zegel der menscheid.

Doch ook die onderscheiden geesten, die in afwisselenden vorm over ons heerschen, zijn geen oorspronkelijke, zijn geen zelfstandige geesten. Ook zij worden op hun beurt door een alles bezielenden geest beheerscht. Zulke alle geest beheerschende geesten nu zijn er slechts twee: de onheilge geest uit den afgrond, of de Heilige Geest. In dat deel van ons menschelek leven nu, dat nog niet herboren is, en nog voortleest onder den vloek, is het altoos de geest uit den afgrond, die den toon aangeeft, er zich in nestelt, en er zijn heerscheppij in poogt uit te breiden. Neutraal kan hier geen enkele geest zijn. Alleen maar, de „geest uit den afgrond“ komt niet met vliegende vaandels noch met slaande trom. Hij mint 't, zich zooveel 't kan te verbergen. Soms zelfs zich aan te dienen als een engel des lichts. Verreweg de meesten spreken dan ook niet van den „geest uit den afgrond“. Ze kennen alleen de onderscheiden geesten die den tijd of een volk of een kring van dat volk beheerschen. Ze zien die geesten voor rein en onschuldig aan. Stellen er hun eer in zulke geesten te dienen. Ze roemen er in, en weten van verre niet, wat giftig zaad ze helpen uitstrooien.

Maar zoo nu als het met dien geest uit den afgrond is, zoo ook is het met den Heiligen Geest. Ook alle reine, betere, heilige geesten die uitgaan, en aan invloed winnen, en het leven beheerschen, hebben een gemeenschappelijk uitgangspunt, en dit uitgangspunt ligt voor alle goede geesten in den Heiligen Geest, die over ons is uitgestort. Het zijn dan soms vermengingen, dat zekere geest die een tijdlang in een volk heerschte, deels een heilig element in zich draagt, en deels nog aan dien geest uit den afgrond vastzit in zijn wortel. Vandaar tweeërlei strijd. De openbare, licht herkenbare worsteling tussen de geesten die rechtstreeks uit den afgrond geïnspireerd zijn, en daartegenover de evenzo openbare, en even licht herken-

bare geesten, die geïnspireerd zijn door den Heiligen Geest. Maar daarnaast grijpt er een tweede worsteling plaats in de *vermengde* geesten, een worsteling veel gevaarlijker, omdat ze zoo licht misleiden, den strijd in het eigen hart overbrengt, en schijn voor wezen doet grijpen. En zoo dikwijls nu de herdenking van het Pinksterwonder terugkeert, gaat er van den Heiligen Geest een vermaan, een oproeping onder alle kinderen Gods uit, om kloek en moedig zich op elk punt onder de heerscheppij van den Heiligen Geest te plaatsen, en, even kloek en moedig, alle heerscheppij van den geest uit den afgrond te bestrijden, te weerstaan, en uit te bannen. Gewisselijk, zonder persoonlijke bekeerling is er geen actie van dien aard zelfs denkbaar, maar toch, ook Pinksteren blijft bij die persoonlijke bekeerling niet staan. Onze eigen geest moet in de groote worsteling der geesten mee worstelen. De strijd gaat dan tusschen het rijk der duisternis en het rijk van den Zoon van Gods liefde. De Heilige Geest is niet verre meer, maar woont in de gemeente. En daarom moet heel de gemeente Gods, en een iegelijk in die gemeente, voelen en weten, dat de Heilige Geest in alle geesten onder de kinderen der menschen moet doorringen, dat we den Heiligen Geest verheerlijken en dienen moeten, en dat dan alleen het Pinksterwonder naar elch in de gemeente des Heeren herdacht wordt, zoo opnieuw de geest uit den afgrond wordt teruggedrongen, en de heerscheppij van den Heiligen Geest in ons en om ons wordt uitgebreid.

„Onuitsprekelijke verzuchtingen.“

(PINKSTEREN)

En desgeijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulpe; want wij weten niet, wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke verzuchtingen. Rom. 8: 26.

De „gemeenschap met den Heiligen Geest“ wordt wel bij elken kerkgang over de Gemeente des Heeren uitgeroepen, maar, heerlijke uitrodderingen nu daargelaten, moet erkend, dat het verkeer met den Heiligen Geest, helder bewust en opzettelijk gezocht omgang met den Heiligen Geest, nog slechts het deel der minsten is.

Verreweg het breedst gespreid is die meer algemeene vroomheid, die zich in hoofdzaak naar God den Vader uitstrekt. Reeds onger, maar toch nog vrij omvangrijk, is de vroomheid die de gemeenschap met Jesus zoekt. Derulken daarentegen, die ook den gemeentamen omgang met God den Heiligen Geest kennen, bleven steeds weinigen in het getal. Iets wat zóó waar is, dat verreweg de meesten nog nooit anders spreken dan van werkingen en krachten van den Geest, die rarr ons hart uitgaan, en er zich nog nooit waarlijk indochten, dat de Heilige Geest zelf God is, persoonlijk in het hart der herborenen woont, en in dien tempel van hun hart verkeert, omgang en gemeenschap met hen heeft en onderhoudt, natuurlijk op seer verborgene wijze.

Den Vader in zijn gebed aanroepen doet ieder die bidt. Den Christus aanroepen en toespreken in onze gebeden is voor de verlorene ziel geheel natuurlijk. Maar tot God den Heiligen Geest hoort men het gebed bijna niet opgaan. Men roept den Heiligen Geest niet aan, men spreekt den Heiligen Geest niet toe, en juist daardoor komt er van een persoonlijke omgang met den Heiligen Geest zoo zelden sprake.

Ook zullen we niet tot de eersten de besten zeggen: Doe het maar eens, beproef het maar eens! Daarvoor tocht is de zaak veel te heilig. Reeds onder menschen is het heel iets anders, of ge op verre afstand uw Vorst toebijdt, dan of ge vlak voor zijne majesteit nadert, en hem persoonlijk toesprekt. En zoo nu ook treedt in de presentie van God den Heiligen Geest alleen zulk een verlose, die in het heilgeheim dieper is ingeliefd. En dit juist daarom, wijl ge u God den Vader: nog in de hemelen, en God den Zoon op den Troon daarboven kunt denken, terwijl daarentegen God de Heilige Geest in de Gemeente woont, en vlak bij u is in den tempel van uw eigen hart. Hier is geen sprake van een van verre naderen. Hier treedt, als 't tot gemeenschap komen zal, die gemeenschap onmiddellijk in. De nabijheid van den Heiligen Geest beoefent niet meer gezocht te worden, maar is er. En juist dit vlak nabij en in u zij, verblinden. Het aan dien glans nog niet gewende oog staart er niet in, maar sluit er zich voor. En vandaar de schijnbaar innerlijke tegenspraak, dat zooveel, die God den Heiligen Geest in den tempel van hun hart met zich omringen, toch hiervan zoo bijna geen weet hebben, er zoo zelden van genieten, en dien Geest in zich laten verkeeren als een vroomdeling die inkerde om te vernachten.

De ziel in u is aan God den Heiligen Geest nog niet gewend. Wel is daarom die Heilige Geest in u bezig, in u werkende en u bewerende, u vertroostende en verheffende, maar gij